

ADVIES VAN DE HOGE GEZONDHEIDSRAAD nr. 8701

Gevaren van salpeterzuurhoudende schoonmaakmiddelen

22 November 2010

1. INLEIDING EN VRAAGSTELLING

De HGR heeft een dringende adviesaanvraag gekregen van Minister Laurette Onkelinx rond de gevaren van salpeterzuurhoudende schoonmaakmiddelen.

Inderdaad heeft Duitsland op 28 oktober het op de markt plaatsen van het product POR CÖZ verboden. Deze beslissing werd genomen op basis van een risicobeoordeling door het Duitse federaal instituut voor risicoanalyse naar aanleiding van 134 gevallen van ernstige gezondheidsproblemen. Deze gezondheidsproblemen werden gemeld door het Duitse antigifcentrum in verband met dit type schoonmaakproducten.

Het Directoraat-generaal leefmilieu van de FOD volksgezondheid, veiligheid van de voedselketen en leefmilieu heeft aan de Minister via een mail op 17 november voorgesteld om in België een gelijkaardige maatregel te nemen via MB.

De minister heeft dus contact opgenomen met de HGR om binnen 3 dagen een advies uit te brengen met betrekking tot:

- het gevaar voor de gezondheid en leefmilieu van dergelijke producten
- het voorkomen in België van de gezondheidsgerelateerde problemen met dit type schoonmaakproducten
- de tekst van het KB
- de noodzaak om maatregelen te nemen.

Gezien de korte termijn waarbinnen het advies moet geformuleerd worden, heeft de HGR voorgesteld de adviesaanvraag per email te behandelen en werd deze naar de beleidsreflectiegroep "Chemische agentia" doorverwezen.

2. ADVIES

De korte termijn waar binnen de Raad een advies moet geven is aangewezen en verantwoord gezien de acute gezondheidsdreiging die van het product POR CÖZ uitgaat. Anderzijds is het binnen deze termijn niet mogelijk om een diepgaand uitgewerkt advies te geven.

De HGR formuleert de volgende antwoorden op de gestelde vragen:

- Het gevaar voor de gezondheid en leefmilieu van dergelijke producten

- (1) De Duitse risicobeoordeling (BfR Opinion, 2010) is grondig en "up-to-date". Zij toont aan dat producten die meer dan 20 % HNO₃ bevatten om gezondheidsredenen niet aanvaardbaar zijn voor huis-, tuin-, en keukengebruik (en wellicht ook niet voor professioneel gebruik). De gecombineerde blootstelling aan salpeterzuur (HNO₃), stikstof

dioxide (NO₂), stikstof monoxide (NO) en afgeleide producten, houdt een reëel gevaar in op chemische pneumonie. Bovendien werd blootstelling aan NO₂ geassocieerd met kankerverwekking, maar de wetenschappelijke evidentie hiervoor is op dit ogenblik onvolledig. Bij deze concentraties verwacht men ook huidirritatie.

- (2) Milieurisico's: salpeterzuur is één van de belangrijkste componenten van verzuring door luchtverontreiniging. Daarnaast vindt men het product in (huishoudelijk en industrieel) afvalwater. In de bodem wordt salpeterzuur vaak omgezet tot nitraat, een macronutriënt voor planten.

- Het voorkomen in België van de gezondheidsgerelateerde problemen met dit type schoonmaakproducten

- (1) In 2010 werden bij het Antigifcentrum geen gevallen van acute problemen met POR CÖZ of aanverwante producten gemeld.
- (2) Wel heeft het centrum kennis van ten minste drie ziekenhuisopnames omwille van respiratoire aandoeningen na het professioneel gebruik van een product met 30 % salpeterzuur.

- De tekst van het MB en de noodzaak om maatregelen te nemen

De Raad stemt in met de tekst van het voorgelegde ontwerp MB en is van oordeel dat er voldoende en overtuigende argumenten zijn om POR CÖZ en eventueel andere huishoudproducten voor het grote publiek die hoge concentraties salpeterzuur (HNO₃) bevatten, te verbieden.

- (1) Er zijn voldoende alternatieven op de markt. Het gaat dan om producten zonder salpeterzuur en met concentraties (van andere zuren) tussen de 5 en 15 %.
- (2) De Europese Unie overweegt een verbod van kuisproducten bestemd voor het grote publiek, die meer dan 3 % salpeterzuur bevatten.
- (3) De Raad steunt ook de andere aanbevelingen in de Duitse gezondheidsrisicoanalyse (BfR Opincon, 2010), met name dat een onderzoek aangewezen is over de mate waarin men over dergelijke producten in het REACH kader actie kan ondernemen.

3. REFERENTIES

BfR Opinion No 041/2010 (2010) Health risks of nitric acid containing cleaning products. Available at review.bfr.bund.de (consulted on November 22nd, 2010)

4. SAMENSTELLING VAN DE WERKGROEP

Al de deskundigen hebben **op persoonlijke titel** aan de werkgroep deelgenomen. De namen van de deskundigen van de HGR worden met een asterisk * aangeduid.

De volgende deskundigen hebben hun medewerking verleend bij het opstellen van het advies:

GOSENS Ann*	(dermatologie, contact allergy centrum, KUL)
HENS Luc*	(ecologie, VUB)
HOLSBECK Ludo*	(ecologie, zoologie, VUB)
NEMERY Benoit*	(arbeidsgeneesheer, arts-toxicoloog – KUL)
SMAGGHE Guy*	(ecotoxicologie, UGent)
MOSTIN Martine	(toxicologie, antigifcentrum)
VAN LAREBEKE-ARSHODT Nicolas*	(toxicologie, cancer, Ugent)

Het voorzitterschap werd verzekerd door Luc HENS en het wetenschappelijk secretariaat door Muriel BALTES.

Over de Hoge Gezondheidsraad (HGR)

De Hoge Gezondheidsraad is een federale dienst die deel uitmaakt van de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu. Hij werd opgericht in 1849 en geeft wetenschappelijke adviezen i.v.m. de volksgezondheid aan de ministers van volksgezondheid en van leefmilieu, aan hun administraties en aan enkele agentschappen. Hij doet dit op vraag of op eigen initiatief. De HGR neemt geen beleidsbeslissingen, noch voert hij ze uit, maar hij probeert het beleid inzake volksgezondheid de weg te wijzen op basis van de recentste wetenschappelijk kennis.

Naast een intern secretariaat van een 25-tal medewerkers, doet de Raad beroep op een uitgebreid netwerk van meer dan 500 experten (universiteitsprofessoren, medewerkers van wetenschappelijke instellingen), waarvan er 200 tot expert van de Raad zijn benoemd; de experts komen in multidisciplinaire werkgroepen samen om de adviezen uit te werken.

Als officieel orgaan vindt de Hoge Gezondheidsraad het van fundamenteel belang de neutraliteit en onpartijdigheid te garanderen van de wetenschappelijke adviezen die hij aflevert. Daartoe heeft hij zich voorzien van een structuur, regels en procedures die toelaten doeltreffend tegemoet te komen aan deze behoeften bij iedere stap van het tot stand komen van de adviezen. De sleutelmomenten hierin zijn de voorafgaande analyse van de aanvraag, de aanduiding van de deskundigen voor de werkgroepen, het instellen van een systeem van beheer van mogelijke belangenconflicten (gebaseerd op belangenverklaringen, onderzoek van mogelijke belangenconflicten, een referentiegcomité) en de uiteindelijke validatie van de adviezen door het College (eindbeslissingorgaan). Dit coherent geheel moet toelaten adviezen af te leveren die gesteund zijn op de hoogst mogelijke beschikbare wetenschappelijke expertise binnen de grootst mogelijke onpartijdigheid.

De adviezen van de werkgroepen worden voorgelegd aan het College. Na validatie worden ze overgemaakt aan de aanvrager en aan de minister van volksgezondheid en worden de openbare adviezen gepubliceerd op de website (www.hgr-css.be), behalve wat betreft vertrouwelijke adviezen. Daarnaast wordt een aantal onder hen gecommuniceerd naar de pers en naar doelgroepen onder de beroepsbeoefenaars in de gezondheidssector.

De HGR is ook een actieve partner binnen het in opbouw zijnde EuSANH netwerk (*European Science Advisory Network for Health*), dat de bedoeling heeft adviezen uit te werken op Europees niveau.

Indien U op de hoogte wil blijven van de activiteiten en publicaties van de HGR kan U zich abonneren op een mailing-list en/of een RSS-feed via volgende link: <http://www.hgr-css.be/rss>.